

Numerul 51. Oradea-mare 21 dec. 1897. (2 ian. 1898.) Anul XXXIII.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Norocul.

Sajunul Crăciunului, mic și mare așteaptă cu nerăbdare nașcerea Mântuitorului neamului omenesc.

În fiecare casă bogată, ori săracă, se fac pregătiri.

Sunt patru ore; copiii nu mai au mult de așteptat; pomul se va aprinde și fiecare va vedea, ce le-a adus moș Crăciun.

Într'un unghi de stradă infundată, o singură fereastră de la o cocioabă de casă, rămâne fără lumină. S'ar crede, că nu e de loc locuită.

Afară e un ger, care-ți îngheață și suflarea; neoa scârlece sub picioare și ramurile pomilor încărcate cu sloiuri de gheață, strălucesc ca diamante.

În cocioabă, pe singurul pat ce se află, erau întinși pe o saltea de pae, doi copii.

Peste dâșii stau aplecați un bărbat și o femeie, cari se păreau că se căznesc să îi încălzească prin suflarea lor.

După sloiurile de la fereastră, se vedea că focul lipsia de mult.

Din când în când se opriau din suflat și păreau a asculta; după ce se convingeau că viața nu se stinsese încă de tot în copii, își reluau lucrarea.

De-odată amândoi scoaseră un țipăt sfâșietor.

— Se duc din ce în ce, — țise femeia, — și n'avem nici cu ce să îi îngropăm!... și n'avem ce mai vinde!...

Cădută în genunchi înaintea patului, d'asupra căruia atărnă icoana nașterii lui Isus Christos.

— Arată-ne o cale, Doamne! — țiseră ei, — prin care să putem asigura cel puțin o groapă sërmanilor nostri copilași!...

Se ridicară; ascultară din nou.

— Moartea e la ușe, — țise bărbatul, — trebuie să vînd losul! nu mai putem aștepta tragerea... Măne totul e închis; până după Crăciun va fi prea târziu!...

*

Printre mii de oameni ce furnică pe strade, un om cu capul gol și cu fața aiurată se înghesue cât poate. Trebuie să grăbească, e deja târziu și el n'are încă banii cu cari să cumpere copiilor lui darul de Crăciun.

De-odată se oprește dinaintea unei uși, pe care sta scris: „Casă de schimb“.

Se uită; doue lacrimi se rostogolesc din ochii lui stinși și rățaciți și se opresc în barba-i albă ca zăpada.

CARMEN SYLVA

Portret din 1870.

— Aci, — îngână el, — aci poate va fi mântuirea . . .

Întră repede înăuntru și fără să poată dice un cuvânt, cădû pe un scaun.

— Ce obrăznicie, — dîse un tînăr țanșoș care sta dinaintea unei mese, — intri ca în palatul teu, fără să dici cel puțin bună ziua; lasă că te învîl eu minte, ca să șcii altă dată cum trebuie să te porți, când intri udeva să ceri de pomană.

Speriat să nu fie alungat, bietul om se aridică cum putû, își împreună mînilor și dîse:

— N'am cerut pomană de când sînt pe lume și nici acuma nu cer. Vin să vînd singurul lucru, ce mai am, — adăogă bietul om cu vocea stînsă, arătînd losul ce scosese din busunar.

— Și pe care sigur îl vei fi furat, ca să ai cu ce bea în serbători; — dîse din nou tînărul.

— N'am furat de când n'am născut și de beut, sînt ani de când n'am gustat vinul.

— Vinul poate nu, dar rachiul sigur.

— Domnule, faceți-ve milă și pomană cu un biet tată nenorocit, care n'are cu ce cumpără copiilor lui nici . . .

— Ce? — dîse din nou țanșoșul tîndu-i vorba, — la astfel de pîcătoși le mai trebuie pom și daruri?

— Pom nu! . . . Darul de Crăciun trebuie înse să-l am . . . Nu pot îngropă copiii fără coșciug! . . . Și moartea nu așteaptă până după serbători! . . .

„Trebuie să am banii chiar ađi; groapa va trebui plătită! . . .

„De nu vrei să-mi dai, spune! da nu-ți bate joc de un nenorocit! . . .

Tînărul incremenți.

Atras de sgomot, un om apărû printr'o ușe laterală; — se opri dinaintea tînărului și dîse cu o asprime care nu parea a-i fi obișnuită:

— De câte ori trebuie să-ți mai spui, dle, că tonul ce întrebuițezi cu oamenii săraci și nenorociți, îmi displace; încă un cuvânt și te las fără pîne tocmai de Crăciun.

În urmă, după ce ascultă pe sormanul om, adăogă:

— Nu pot cumpără losul cu nici un chip; peste patru zile e tragerea și ar fi nedrept să te despoiu de ultimul lucru ce mai ai și care poate tocmai va fi mîntuirea familiei dtale.

— Nu pot aștepta patru zile, — dîse săracul, — bieții mei copii sînt poate deja morți și fără bani, ađi cu greu poți avé chiar un mormînt! . . . Milostiviți-ve, dle, și mi-l cumpărați! . . .

— Nu! Nu! cu nici un chip. De mormînt vom mai vorbi, după ce me voi convinge, că sînt deja morți. De ce sînt bolnavi?

— Mor înghețați de ger . . . De sêptemăni nu mai putem face foc! . . .

— Pentru numele lui Dđeu! și nu s'a găsit un vecin care să ve ajute?

Săracul tăcû.

— Haidem repede acasă la dta, în urmă vom vedé ce e de făcut.

Se suiră amîndoi într'o trăsură și porniră luând cu ei lemne și mai multe lucruri trebuincioase.

*

Trăsura merse în goana cailor mai mult de o jumătate de oră, apoi se opri dinaintea casei săracului, care eră tot neluminată.

Banchierul luă repede un felinar de la trăsură și înaintă spre ușe.

Tabloul ce avû înaintea ochilor la intrare, eră mai îngrozitor decît își putuse inchipui.

Biata mamă sta tot peste copii; căznindu-se să îi încăldească cu suflarea ei mai de tot înghețată de frig și de durere.

La vederea celor ce intră, își intoarse puțin capul, fără înse să se oprească din lucrare, căreia sigur datoră, că copiii tot mai aveau încă un mic semn de viață în ei. Banchierul se apropiă și la lumina felinarului putû vedea pe pat o fată ca de vre-o đece ani și un băiat de vre-o cinci.

După vîrsta copiilor, părinții nu puteau fi așa de bătrîni, precum îi arătau fața.

După ce îi observă și îi pipăi cu băgare de seamă, se încredință că viața băiatului eră mult mai aproape de stîns ca a fetei. Cu grabă își desbracă blana după el și învîli pe murind.

Focul ardea cu tărie și frigul odăii începea să se mai domolească.

Doctorul, după care trimesese, sosi.

După cîtva timp fata fu adusă cu totul la viață. Băiatul nu se putea înse desce-ță din ghiarele morții. Se făcură noi încercări și după cîteva ore începură să se ivească și pe fața lui semne de îmbunătățire. Încetul cu încetul își reveni în simțiri; fără înse a da multă speranță de însănătoșare.

Părinții pareau cu totul uimiți.

După cîtva timp banchierul se refrase împreună cu doctorul, după ce mai întei promisera că vor reveni a doua zi dimineață.

Trecuseră patru zile. Banchierul venia ca de obicei să se informeze de starea copiilor, care eră din ce în ce mai mulțumitoare. Se putea spera în curînd deplină însănătoșare la amîndoi.

După schimbare de mai multe cuvinte, banchierul dîse:

— E timpul să-mi dai dar nrul losului; în doue trei zile va apăre lista și nu șciu ce me face mereu să cred, că ea nu va fi fără câștig pentru dvoastre.

— Dea Domnul! — dîse tatăl, — altfel nu șcim cum ne vom puté plăti de dta.

— De asta vom mai vorbi mai tîrziu; acum viu să-ți spun că, după ordinul doctorului, copiii dtale trebuie luați din casa asta prăpădită, dacă vom cu toții să-i vedem sănătoși. Am luat deja toate mîsurile trebuincioase, prin urmare putem plecă cu toții chiar acum.

Săracul încercă să se opue.

— Totul e de prisos, ce am đis va fi făcut.

În curînd familia săracă fu așezată într'o odăe din casa locuită de banchier.

*

E ajunul anului nou; bieții părinți stau lângă copilașii lor fără să pronunțe un cuvânt.

De-odată împinși amîndoi de acelaș simț de recunoștință, își împreunară mînilor:

— Mari îți sînt minunile tale, Doamne, — dîseră dînșii ca într'un glas. Cine ar fi putut crede cu o sêptemăni înainte, că copiii noștri vor trăi încă!?

Se auđi o bătae în ușe, după care intră banchierul încărcat de daruri pentru copii.

După ce le împărți, dîse către părinți:

— Dvoastre ve aduc ca dar de anul nou vestea, că nrul losului a eșit cu un câștig, care de și nu e tocmai mare, totuș va fi de ajuns pentru a ve asigura în viitor pânea de toate zilele.

„El ve face să câștigați suma de đece mii de lei.

Scena ce urmă, fu de tot mișcătoare. Amândoi părinții se înecară în plâns și cădură din nou în genuchi înaintea aceleiași icoane, la care se rugaseră atât de fierbinte cu o săptămână înainte.

— Isuse Christoase! — exclamă ei, — nașcerea ta ne-a adus în adevăr mântuire; fie numele teu binecuvântat! . . .

Banchierul se retrase făgăduindu-le că a doua zi le va aduce paralele și tot de-odată și lista care publică câștigurile.

Bucuria ce aștepta pe bieții nenorociți, eră cu mult mai mare, decât li se spusese. Suma câștigată eră de doue sute de mii de lei.

— V'am ascuns adevărul ori. — zise banchierul a doua zi. — de teamă, că bucuria prea mare aflată dintr'odată, să nu ve dea vre-o lovitură nenorocită.

Bieții oameni nu putură zice nimic. După câțva timp totuș tatăl putu pronunța cuvintele:

— Doamne multumescu-ți! . . . Ușoară fie țerina iubitului nostru naș! . . .

— Ce însemnătate au cuvintele din urmă? — întrebă banchierul.

— Mare! Mântuirea noastră o datorăm lui Dșeu, dtale, domnule, și neuitatului nostru naș

„Losul a fost al băiatului nostru; l-a primit la boț de la naș. l-a dat cu intențiunea de a pune norocul băiatului la încercare, fără să știe că el va fi odată și mântuirea întregii mele familii.

„Atunci nu putea gândi așa ceva, — adăogă bietul tată suspinând.

„Vremurile înse se schimbă; pare că nici nu mai îmi aduc aminte de acele timpuri; ele sânt mai palide decât un vis! . . .

— Încă de la prima noastră întâlnire mi s'a părut, că nu am a face cu niște oameni de rând. Din cele ce aud acum, vđd că nu m'am înșelat; trecutul dvoastră pare a fi fost cu totul altfel cu starea în care v'am aflat.

— Cu totul! cu totul! . . . Dșeu să păzească pe tot creștinul de încercările, prin care am trecut noi în anii din urmă. Am avut stare și încă stare mare! . . . A fost destul înse o singură zi, ca să ajungem în culmea sărăciei. . . . Fără dta, ați am fi toți îngropați! . . .

— Pot affă întâmplarea care v'a adus în astă stare?

— Întâmplarea? . . . Înșelătoria celui mai bun prieten, care după ce m'a afundat în miserie, s'a făcut nevđdut! . . .

A. SANDA.

În spital.

Soldatul: — Ah, Dumneșeule, Dumneșeule!

Sora de caritate: — Ce vrei de la Dumneșeu, spune, eu sânt flica lui! . . .

Soldatul: — Aș vré să fiu ginerele lui Dumneșeu.

Dșoara Ortansa, studentă la conservator, se adresează studentului M.

— Dle, când vđd *note*, așa me înveselesc, încât îmi vine imediat să cânt. Dar dtale?

— Eu me înveselesc numai când vđd *banc* . . .

note.

La nașcerea lui Iisus.

Te-ai născut Iisuse să ne fi lumină.

Magii,

Tot pământul astă-zi și se 'nehină,

Fecioara 'nainte-ți vine cu smerire

Tresăltând chiar dēnsa de a Ta mărirc!

Raze 'n juru-ți Doamne răspāndeșci.

Te cântă

Serafimi și ingeri . .

Demoni se 'nspāimântă

De atāta slavă, d'o așa minune

Nu știu oare dēnșii,

O Iisuse bune

C'ai venit pe lume pentru mântuire

Ș-ai rescumpērat-o numai prin iubire?

Resărit-a astă-zi a lumii lumină,

Magii și păstorii smeriți i se 'nehină;

Maica lui iubită s'arată 'nainte,

Tremurând grēșce aceste cuvinte:

Reii, Prea mărite, unde-o să s'ascundă,

Ca la ei lumina-ți să nu mai pētrundă;

Mai află-vor dēnșii oare mântuirea

Dacă nici știut-au ce este iubirea

Și, dacă p'aproape ei nu ajutară

Și, porunca recēmie, veēmie tot căleară? . . .

N'ai venit aicca pentru mântuire,

Mântueșce-i Doamne pentru-a meu iubire!

SMARA.

Marioara.

Dramă în 2 acte de Carmen Sylva.

Tradusă în versuri albe de H. G. Lecca.

(Urmare.)

Scena V.

MARIOARA, CĂRBUNĂREASA.

CĂRBUNĂREASA.

Ce-i cu copilu' teu?

MARIOARA.

Da' cine să-l mai știe! . . O să-'mplinescă anu', și nu vrea neam să doarmă.

(Ridică troaca-'n pat.) La uită-te la el! . .

Stă-ă așa, într'una, cu ochii pironiți în grindă, zi și noapte.

CĂRBUNĂREASA.

Nu-i cânti?

MARIOARA.

Ba i-am cântat

tot ce-am știut și geaba! Când vđd pē câte-o mumă că 'și-a culcat copilu' și-i doarme, să-ți spui drept că mi-e nēcaz.

CĂRBUNĂREASA.

Cumătră, ce i-ai cântat în ziua când l-ai născut pē lume?

MARIOARA.

Cântatu-i-am pământu',

ogoarele, pădurea cu pasările ei,
și oamenii când pleacă la muncă, dimineața,
și poamele necoapte pe care le culeg
copiii și le mușcă cu dințișorii lor.

CĂRBUNĂREASA.

Da-n vreme ce-l purtaseși, ce 'i-ai cântat, cumătră?

MARIOARA.

Tot focu' meu dă mamă, și furca dă la brău
care 'mi-o fost părtașă, și pragu-n care stam
cu drag, și prispa casii, și pe bărbatu-meu
ce 'mi-a zîmbit într'una d'atunci; — da' ce folos,
că pruncu' nici acolo, în pânțece la mine,
nu vrea dă fel să doarmă.

CĂRBUNĂREASA.

Da' când l-ai zămislit,
ce i-ai cântat, cumătră?

MARIOARA.

Atuncea, 'mi-eră gându'
la muma, că fusese și ea ca mine-odată,
că-i cărunțise përu', și-mi aduceam aminte
cu dor dă bietu' taica, cum doarme-n groapa lui.

CĂRBUNĂREASA.

Reu! reu de tot, cumătră!.. Săraca vai-de-tine!
Plăcerea zămislirei nu te-'ncinsese-'ntreagă.
Îți îndreptaseși gându' spre ce s'a dus, în loc
să te gîndești la ziua dă mîne, cum prindea
în tine rădăcină. Copilu' teu, cumătră,
ursit e nici odată să nu poată dormi;
și vinovat într'asta e taică-teu din groapă,
ori përu' alb al mătii, la care te gîndiai...
... Te las... Remăi cu bine!.. Me duc să-mi pă-
zesc casa...

(Ese.)

Scena VI.

MARIOARA, pe urmă TUDOR.

MARIOARA (stînd pe-o margine de pat.)

Să n'ascuți nici odată ce cîntec cîntă vîntu',
că vine dă dăparte și-a ostenit dă tot.
E ca unchiașul, care a învățat ce-i viața...
Să n'ascuți nici odată ce vrea să spue vîntu'.

(Se pleacă d'asupra copilului, în vreme ce Tudor, ne-
veșut de ea, intră, stă pe vatră, își razămă capul pe-o mână și
ascultă.)

Și tu, odoru' mării, tu, copilașu' meu,
Să mori?... Tu, mititelu' pë care l-am purtat
cu-atăta drag la sînu-mi, cu ajutoru' cărui
păstrai ascunsă taina din inimă? La cine
'mi-am povestit durerea?... la cine, decăt ție,
băete?... Nimeni, nimeni din toți, nu-mi bănușce
adâncu' suferinței. Doar tu, copilu' meu,
o șciu... și nu se poate să mori!.. Ți-am povestit
tot ce gîndiam, 'nainte să-mi fie drag 'el-l'alt;
cum am vëșut pë urmă că nu mă bagă-n seamă;
cum el nici gînd dă mine n'avea, și cum apoi,
împinsă dă mînie, pe frate-seu l'am luat.
Nu mi-e dăstul că trebiu să stea p'un loc cu mine?
S'a mai găsit acuma și ochii lui Mărin
să vie să me-'ntrebe cu ce-am pëcătuit!..
Aș vré să flu curată, curată cum ești tu;
da' nu pot, dragu mării, că-l vëș mereu în față,
și n'am nici o putere din inimă să-l smulg.
În fundul bieteii inimi, auș un cîntec: Tudor, —

și numele lui Tudor îl simț plutind pë buze,
dă dorm, dă sînt deșteaptă, în vis, ori când, ori
unde...

Băete! măiculiță!.. ia-mi, ângerașul meu,
ia-mi gîndu' reu! ajută-mi să nu pëcătuesc,
și nu muri sub ochi-mi, lumina vieții mele!
Scăparea mea e-n tine... Nu! Să nu mori!..
Te jur

pë apa din fântână, pë ploaia care toarnă
belșug peste ogoare, pe inima-mi crestată
ce tremură dă frică, te jur să nu me lași,
că fără tine-n lume eu n'am dă ce trăi.

TUDOR (punendu-i mîna pe umăr.)

Nu, Marioaro! n'are să-ți moară copilașu'!
Nu trebuie să moară!..

MARIOARA.

Tu? Tudor?..

TUDOR.

Va să șică

Și eu ți-am fost drag ție? și astăzi ți sînt drag?
Mai spune-mi înc'odată!..

MARIOARA.

Taci! Unde e Mărin?

TUDOR.

Eu, te plăceam pë tine, cum place sînul mării
copilului din față, cum ierbi-i place roua,
cum macu' cere soare, cum groapa cere morți.

MARIOARA.

Și tu, tăceai?

TUDOR.

Tăcut-am; da' tremuram la glasu-ți,
și me simțiam că-'nnăbuș, când te-aușiam venind:
Până-n sfîrșit, în seara... șcii... seara când Mărin
te tot strigă d'afară și tu 'i-ai deschis geamu', —
cu greu me hotărisem să-ți spui ce-aveam pe suflet.

MARIOARA. (a parte.)

Taman în noaptea aia!

TUDOR.

Și, mai reu ca mormentu',
am amușit. Se vede c'asă ne-a fost ursita
la amêndoi: ca doue morminte să trăim.
D'ai șci tu, Marioaro, ce mult mi-ai fost dă dragă!

(Marin se uită de afară, pe fereastră.)

cum me topiam dă doru-ți și cât țineam la tine,
mai tare chiar ca pomu' la mēduva din el.
Și astăzi 'mi-ești străină, ca și cum te-ai înfoarce
din vr'o străină țară, din colo, dă dăparte, —
Tu, lângă care-odată, nu-șe'um, mi sē părea
că, dă copii,-ntr'un leagăn crescusem amêndoi.

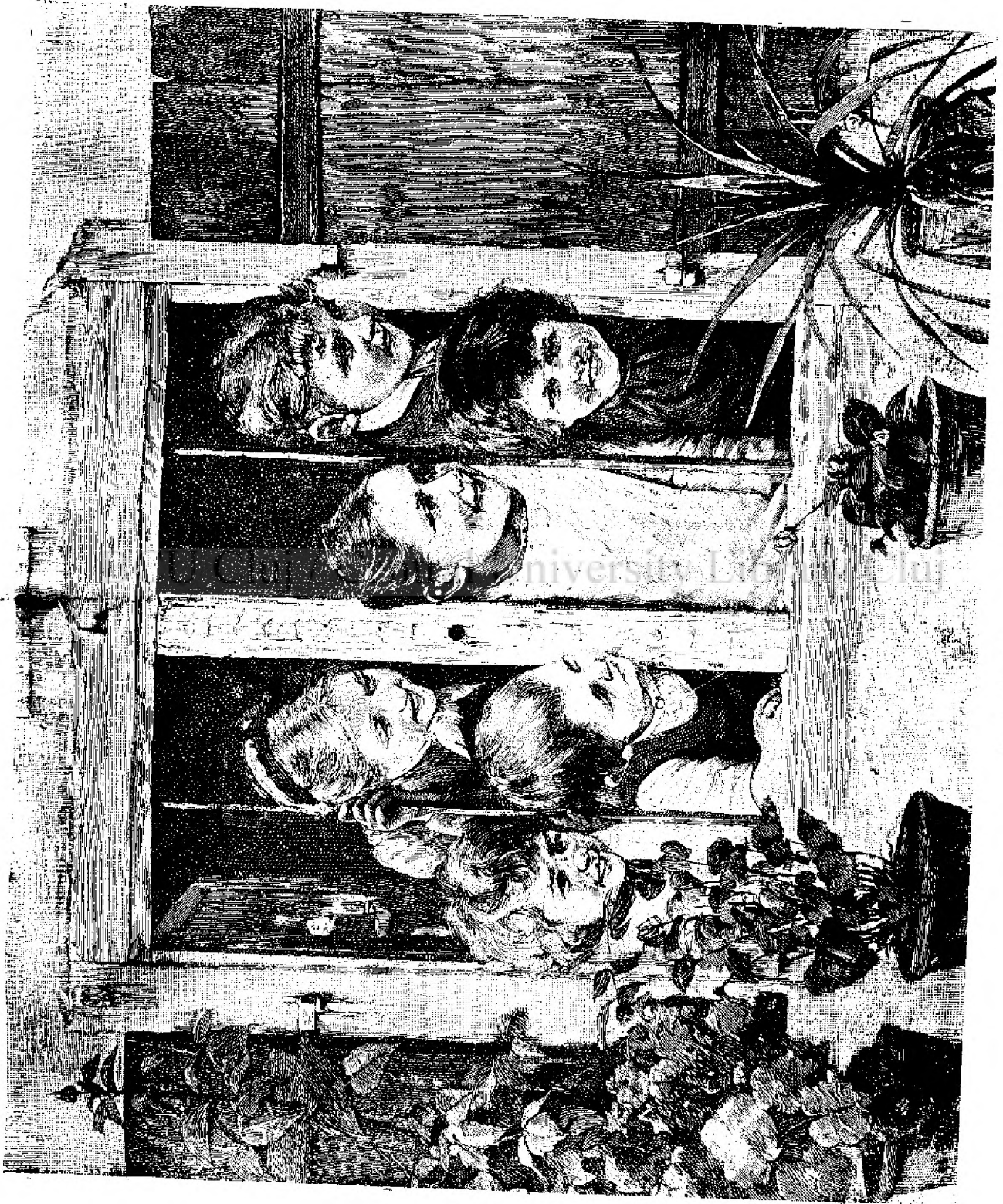
MARIOARA (închidend ochii pë jumătate.)

St! mai încet, că doarme copilu'!.. Da' grășce...
șf... spune mai dăparte...

TUDOR.

Eu seamên cu isvoru',
pë care ghiața iernii l-'împiedică din drum,
da' care, când o rază dă soare i s'arată,
i se topesc toți sloii doar dintr'un sărutat.
Aș, pot să-mi vërs tot focu': mi-ești dragă, Marioaro!
'mi-ești dragă, cum luminii și razii de la soare
îi place apa mării în care se scufundă,
'mi-ești dragă cum përfu' e drag la călător!..

(Marin pleacă de la fereastră.)

V I N E T T A .

MARIOARA.

Incet!.. da' spune-'ntr'una!.. spune-'nainte!..
Spune!..

TUDOR.

Știu bine, Marioaro, că dragostea-mi încinsă
să cuveniă ascunsă în inimă s'o țiu,
da' nu mai am putere. S'a deșteptat să-ți spue:
Vino-n pădurea largă! vino cu mine! vino!..

MARIOARA (tresărind.)

Să fug, Țici?.. Da' bărbatu'? Copilu'?

TUDOR.

Lasă-i singuri
și vin'o! vin' cu mine în funduri de păduri!..

MARIOARA.

De-aș fi murit, mai bine ar fi acum de ei!

TUDOR.

Nu veți că n'am ce face? Eu trebuie să plec.
Să mai trăesc alături de tine, nu mai pot,
și nu mai pot nici ochii lui frate-meu să-i văd.

MARIOARA.

Mărinet!.. Ah! Mărinet!.. Și militelu' meu!..
Copilu'!.. Sărăcuțu' de el!..

TUDOR.

Ce, Marioaro?
nu-ți mai sunt drag? Nimica nu simți tu pentru
mine?

MARIOARA.

Cu ce drept me-'ntrebi asta? Au m'am uitat vr'odată
la tine?

TUDOR.

Atunci, spune: dăcăt să fi a mea,
mai bine să fi moartă?

MARIOARA.

Cum au să me blesteme!

TUDOR.

Atâta reu!

MARIOARA.

Mai bine să mor sub ochii lor!

TUDOR.

Ori că te-ar slinge moartea, ori e'ai fugi cu mine
și ne-ar ascunde codru' ca pe copiii lui, —
tot una e.

MARIOARA.

Ba mie, de câte ori o-'ncepe
să șuere-afar' vântu', toți pomii o să-mi pară
că-mi urlă la ureche blestemu' lui Mărin;
ori, când o fi s'adie, o să gândească că-mi plânge
copilu', că me chiamă și că să tânguească.

TUDOR.

Le-acopăr eu cu vorba.

MARIOARA.

Vorbești la fel cu glasu'
din inima mea.

TUDOR.

Câte nopți fără de odihnă!
și nici un... .

MARIOARA.

Doamne-ajută-mi!

TUDOR.

... răgaz de bucurie!..

MARIOARA.

M'aș omori 'nainte-ți, de bună voce, numa'
să fac să fi iar vesel.

TUDOR.

Ard frigurile carnea;
da' dragostea te arde, pe buze, și mai tare!
Furtuna mișcă pomii și-i sguđue; da' doru'
te sguđue mai tare! când soarele să uită
în apă, te orbeșce; da' când me uit la voi
și-l văd cum te cuprinde în brațe de la mijloc,
nici nu mai văd 'nainte! Or fi-'nnăbușitoare
vărtejele de moarte; da' nu sînt d'o potrivă
furtunii ce me strînge de gât, când te sărută
Mărin, — și hălbătaia cărbunilor din vatră
nu arde-așă ca focu' ce curge-n trupu' meu.

(Finea va urmă.)

Concursul nostru pentru novelă.

II

Reconsiunea dlui V. R. Buticescu.

Bistrița 28/II 1897

Iubite amice Vulcane,

Din cele cinci romane înțrate la concurs pentru
premiul „Familiei“ — două: „Uraganul“ și „Vaga-
bundul“ nu se pot admite la concurs. Pentru că:

1. Romanul „Uraganul“ e numai o schiță; dară
mai ales pentru că concursul prinde o romană de o
coală tipărită. De vreme ce înse această romană e nu-
mai de o coală scrisă, nu face o coală de tipăritu' —
acea romană nu corespunde condițiilor concursului;
deci ea nu se poate admite la concurs.

2. Romanul „Vagabundul“ — spune cănsuș autorul,
că e numai o prelucrare. De vreme ce înse concursul
cere romană originală, ea nu corespunde condițiilor
concursului, deci nu se poate admite la concurs.

Acă înse trebuie să observ, că vorba autorului
când spune că romană e „originală“ și „prelucrată“
n'are înțeles. — Dacă e originală, nu e prelucrată; și
dacă e prelucrată, se iveșce întrebarea: care e cea
originală, cine o-a scris, autorul sau altul, și dacă e
publicată sau ba. Autorul nu ne spune, deci trebuie
să primim ceea ce dănsul spune, că e prelucrată, deci
la concurs nu se poate admite.

Și de vreme ce nu se pot admite, trecem peste
ele fără de a ne dămite la censurarea lor.

Celelalte trei „Elisa“, „Căprariul lui Toacă“ și
„Suvenirea“ cu părere de reu trebuie să declar, că nu
corespund unei romane demne de premiu.

Premiul este o distincțiune, deci opul premial
trebuie să aibă valoare literară așa precum și concursul
pretinde, — trebuie ca acela să se poată înșiră între
cele mai alese, sau cel puțin între cele mai bune pro-
ducte literare.

Nu pretindem de la finerimea noastră ca pro-
ductele ei să se poată măsura cu produsele literaturii-
lor celor mai culte; dar pretindem, și în interesul pros-
perării și reputațiunii literaturii, trebuie să pretindem,

ca opurile premiate să aibă valoare, să îmbogățească literatura, să fie câștig pentru literatură, cu un cuvânt, să steie între cele mai alese, sau cel puțin între cele mai bune. — A premiă ori ce, ar însemna că nu punem pond pe progres și premiul ar fi un testimoniu de paupertate pentru mica noastră literatură.

La cele trei romane amintite și admise la concurs, facem următoarele observațiuni.

1. **Elisa.** O încercare slabă și fără de valoare. Nu numai că n'are valoare literară, dar ea nu merită nici chiar o critică mai amănunțită.

O povestire defectuoasă, fără de fond, fără de motiv și fără de scop. Nici esenție, nici formă. Și autorul n'are darul de a stărni interes prin nimic din ceea ce ar pretinde arta și gustul. — Istorisirea e debilă, primitivă și nelămurită; într'atâta, cât de multe ori nu mai știi cine vorbește și despre cine. Iar în ceea ce privește limba, o limbă prea necioplită, prea simplă, prea prosaică, ici coalea chiar bătărană.

2. **Căprariul lui Toacă** Paie multe, grâu puțin.

Feciorul lui nenea Toacă, pe care-l mai numese și „Căprariul lui Toacă“, pentru că fusese păstoriu la capre — devine asetat la miliție. Acolo face cunoștință cu o nemțoaică, pe care o ia de soție, și cu care mai târziu are un copil. — Într'asta se începe bătaia la Könniggrätz, căprariul lui Toacă merge la bătaie și moare acolo.

Iată povestea toată. Și aceasta poveste e scrisă des și mărunt pe 62 de pagini. Nici un episod, nici o decorație, decât o povestire simplă, neinteresantă, ba chiar seacă. Tot ce nu cade în cadrul acestei povești, e de prisos, ba strică esenția și reușita romanelor, căci prin vorbă multă autorul se abate de la scop, se perde pe câmpuri vaste și scrierea devine prea lungă, prea greoaie și chiar obositoare.

Altmintrenea autorul scrie ușor, are copie în cuvinte și n'termini, și cunoaște viața poporului de la sate. Dar ni se pare că nu cunoaște cerințele romanelor, — și „Căprariul lui Toacă“ n'are valoare literară. Ar fi mai bună:

3. **Suvenirea.** Conceptul ar fi mai potrivit pentru o roman, dacă în fond n'ar fi greșit. Limba, la început schiopătează, dar mai încoale e bună și destul de neledă. Autorul are oarecare dexteritate, și cu deosebire impresiunile și amintirile din copilărie le descrie cu colori bune și cu simț.

Greșala principală e, că autorul a scris două romane într'una. Ori care din ele, singură, ar fi fost mai completă și mai la măsură, decât așa cum e.

Dar să vedem.

Un amic scrie altui amic suferințele lui, și-i descopere că de unde provin acele suferințe.

Asta e romanul.

Începe din copilărie cum avea el o mamă bună, care îl iubiă atât de mult. Mamă-sa îl iubiă și-l gogoliă, dar tată-sau era rece, pe lângă toate că și el era un om bun. — Odată își află părinții într'un moment când tată-sau rugă pe mamă-sa și-i cerea dragostea; ea înse și spunea că nu-l poate iubi și că nu poate uita pe un altul. — De altă dată află o fotografie unde un bărbat stătea cu adorațiune lângă o femeie. Femeia era mamă-sa, dar bărbatul nu era tată-sau. — În urmă află o epistolă adresată mamei sale, unde un străin scrie „în ciasul morții“ ca să iubească copilul lor, pe care el nu-l poate vedea, — și-și ia rămas bun de la ea, ca unul care vră ca să se sinucidă.

Copilul aflând acestea taine, i se stărnesc gândurile și sbuciumările, cine e acela pe care mamă-sa nu-l poate uita, care i-ar fi lui tată ș. c. a.

Iată, acțiunea e dată.

Scopul era ca toate acestea să se descopere, prin ceea ce autorul și-a deslegat problema.

Mama moare.

Copilul merge la școală, crește mare, își termină studiile și devine aplicat la un post de medic într'un orașel. — Aci face cunoștință cu un domn avut, și — scurt și repede, în câteva șire — se recunoște. Acel domn era tată-sau, care — iară în câteva șire-i lasă averea toată, și apoi, lovit de apoplexie — moare.

La acest punct s'au concentrat toate firele romanelor, aci culminează toată acțiunea și se deslegă firele. Secretul se descopere, tinerul află toate, își cunoaște starea și originea, — nu mai e de spus nimic, — romanul ar fi terminat.

Autorul trebuia înse ca să pună mai mare pond pe acest moment, să-l rădăce la valoarea unui episod însemnat și marcant, căci aci se desfășoară tot. Dar densul — peste acest moment principal, numai ca povestindu-l, trece repede și perde efectul.

Cum dăserăm, romanul s'ar fi sfârșit. — Dar autorul mai adaugă o noveluță, mică dar rotundă, și mai bună ca cea dintâi.

Tinerul — pentru de a se recrea — merge la Sorrento. Acolo face cunoștință cu o familie, care avea o fetiță frumoasă. Se dicea că mama fetei murise în oftică, și fata își petrecea timpul la Sorrento, sperând că clima priincioasă și grigea bună o va scuti de soartea mamă-sa.

Tinerii se iubesc și n'puțin timp se căsătoresc. Au doi copii. Dar oftica vine și duce pe tineră femeie, iar tinerul soț rămâne cu doi copii.

Iată a doua roman. — Cea dintâi n'are nici o legătură cu cea de a doua, și a doua e neatârnată de cea dintâi. Ori care din ele poate sta de sine. Și ar fi mai complete și ar corespunde mai mult cerințelor romanelor decât așa cum sunt.

Novela a doua ar fi chiar corectă. Evenimentele au motiv și consecințele sunt naturale. Dragostea cea mare și oarbă l-a dus la un pas nenorocit și fapta își are consecințele firești.

Cea dintâi înse are scaderi.

O fată greșită, apoi măritată după un om de treabă, bun și onest. El o iubește — cel bun pe cel greșit; iar ea, cea greșită iubește pe altul, respinge pe cel bun. — Un copil din flori, târât prin toate suferințele, — și nici o resplădă, și nici o pedeapsă, — nicăiri o dreptate dumnezeiască, nicăiri morală.

Fete greșite, copii spurci — nu-s pentru frumosul estetic, mai ales dacă nu-s scrise de peană maestră. Și eu cred că nu-s pentru o literatură tină precum e literatura noastră. Iar tonul acel posomorit și elegiac, nu e bun ca să prindă rădăcini în literatură.

Novela aceasta intrunește multe din condițiile unei romane, dar așa cum e — premiu nu merită.

V. R. BUTICSCU.

Henrik Ibsen.

— Studiu critic. —

(Urmare.)

Printr'aceasta atențiunea noastră se încordează și mai mult. De asemenea Rank nu e numai ca să ne povestească o istorioară tristă spunându-și biografia, ci e pentru ca în lupta sufletească a Norei să apară ca o spaimă acest trup gârbovit, care reprezintă cuvintele: „Pecatele părinților se răsună asupra copiilor“. O paralelă la Günther-Nora e în Rosmersholm: Mortensgård. El n'a comis decât același păcat, care zace în relațiunile lui Rosmer și Rebecca, iar pe atunci preotul Rosmer a fost acela care l-a înflerat în ochii lumii.

O altă persoană în piesă e Ulrich Brendel. În tinerețe cu toți îl preaslăveau, apoi decade și 25 de ani nu mai știe nimeni nimic de el. Dar în acești 25 de ani Ulrich Brendel e cel mai avut om. El a nutrit eugele mărețe, în singurătatea sa a adunat bogății imense de gândiri, cari se încheagau în conturi vage în creierul său. Ca sgârșitul, care stă ziua noaptea pe sacii sei cu bani, fericit de conștiința bogăției sale, așa eră el. În sfârșit se decide cu greu să le dea lumii într'o serie de prelegeri aceste bogății, de cari numai cu greu se despărția, silit numai, „precum silită e mama să-și de-a neprihănită sa copilă în mâna ginereului“. Bogăți ca Ulrich Brendel erau și Rosmer și Rebecca, până când în singurătate și în taină își făuriau planurile lor, bogăți ca însuși Ibsen în iluziuni frumoase despre patria sa în surghiunul său de 20 de ani. Dar la 1885 Ibsen se reîntoarce ca să-și vadă țara și în loc să întimpine ceea ce

nădăjduia, află o țară sfâșiată de aspirațiuni joshnice și de lupte de partide politice. În astă stare sufletească a scris el drama Rosmersholm și în ea a creat figura lui Ulrich Brendel, care îndată ce își profânează sfințele sale cugete, voind să le dea lumii, află un adevăr grozav: că e banerot. Cugetele nu trebuiesc numai răzgândite, ci și vërsate în formă și acuma acest om, care de 25 de de ani, în loc să-și întrupe gândurile în formă le-a lăsat sëlbatice „în vagele lor conturi, simte că din bogat ce fusese înainte cu o clipă a devenit cel mai sărac om. În starea asta se întoarce la Rosmersholm, unde află aceeaș criză. Și ca un filosof antic, rîdënd printre lacrimi, el spune că pentru Ulrich Brendel, omul fără ideale, numai o cale e deschisă: moartea. Cât de ademenitor nu resună ecoul a-

cestui cuvënt în sufletele celor doi nefericiți de la Rosmersholm!

Câte odată un epizod dintr'o piesă devine ideea fundamentală a altei piesei, câte o persoană secundară într'o dramă, eroul alteia. Așa vedem soartea lui Rank desvoitată ca miezul piesei Strigoii. Când Ibsen a scris „Liga Tinerimei“ eminentul critic danez G. Brandes a observat într'o recensiune că Selma conține prea multe aluziuni, încât să se pearcă ca persoană secundară. Și fie din acest indemn, fie că Ibsen a avut acest cuget mai de mult, se naște piesa Nora, o dramă cu mult mai superioară „Ligei tinerimei“ în a cărei eroină regăsim pe „princesa“ Selma.

Publicul eră atât de datat a regăsi în noiele piese ale lui Ibsen cunoscuți vechi, încât cu un an înainte când se anunțase apariția lui „Borkman“, toate diarele anunțau că aceasta va fi o continuare a „Norei“ și cei pentru cari Nora eră o piesă nesfârșită, se bucurau deja. În fapt inse Borkman n'are nici în clin nici în mănecă cu Nora, doar însușirea comună între Helmer și Borkman, că amândoi sânt directori de bancă. Ba mai e încă o însușire comună mai însemnată, dare interesant, că chiar aceasta n'a fost pricepută nici chiar de criticii lui Ibsen: și în Borkman și în Helmer nevestile lor se înșală.

O persoană secundară în „Femeia mării“ e Hilda Wangen, care inse ne răpește foarte adese-ori atențiunea și ne pare reu că Ibsen a conturat-o așa de nedecis. Dar să nu ne mahnim prea curënd, căci pe Hilda o vom mai întelni, și încă chiar cu acelaș nume, de și poate tot atât de întunecos caracterisată, în ultima piesă care ne a mai ramas să o analizăm și în cea mai frumoasă și mai adâncă, în „Constructorul Solness“.

Cel ce va scrie un studiu critic despre Gerhart Hauptmann, va analiză mai pe urmă piesa lui „Clopotul culundat“, nu pentru că e cea din urmă dramă a lui, ci pentru că în ea autorul se descrie pe sine însuș. Acelaș lucru e și cu „Constructorul Solness“, de la care Hauptmann a primit inspirațiunea.

E foarte interesant istoricul astei piese și atât de caracteristic pentru raportul între Ibsen și publicul mare, încât nu cred că va strică dacă îl voi schiță în câteva cuvinte.

Încă nici nu apăruse drama și gazetele scrieau articoli întregi despre ea, care de care mai curios, așa că Ibsen scriind încă putea să citească recensiuni asupra dramei sale nepublicate. În fine în decembre 1892

Cap de studiu.

apare piesa întovărășită de o notiță a autorului, ca înainte de a o critica să se cugete mult asupra ei cititorul.

Eră ceva atât de neașteptat, atât de nou în noua dramă, încât lumea remase în nedumerire. mai ales că notița lui Ibsen o făcea să caute sensuri subtile în piesă.

Reprezentățiunile ce s'au dat în Paris, Berlin, Lipsa și Roma, n'au avut mare succes, dar au făcut ca să se tipărească sute de recenziuni și critice. Fiecare critic avea altă părere. Unul (dr. Reich) o numește „tragedia nemulțumirii“, altul (dramaturgul francez Maeterlinck) vede în ea o săritură uriașe în dezvoltarea dramei, de oare-ce ea nu mai are nimic din dramele de până acuma, nici chiar acțiune; iarăș altul (Max Harden) vede o spovedanie a autorului în ea, și multe alte păreri de acestea care de care mai deosebite. Un critic glumeț scrie „că toate persoanele sunt nebune, afară de doctor, care înse încă nu poate fi cu mintea toată, de oare-ce nu observă nebunia celorlalți!“

Cred că asupra glumei acesteia nu trebuie să pierdem cuvinte inesar. Dintre celelalte păreri nu e înse nici una de desconsiderat, abstrăgând de la esagerările și unilateralitatea lor.

„Constructorul Solness“ de și nu e o spovedanie a autorului, totuș e o mărturisire a lui, e drama dramelor și a vieții sale. Ibsen e un maestru prea mare înse pentru ca să se lase direct vădut în persoana eroului; el scrie o dramă, care cetită de unul care nu cunoaște personalitatea lui din scrieri, încă să se poată delectă cetind-o, iar pentru cel ce o pătrunde mai adânc, a creat un cap d'operă. De aceea nu trebuie să vedem absolut în tot un simbolism, ci numai în trăsăturile principale ale caracterelor.

Acuma când am analizat din punct în punct activitatea lui Ibsen ca dramaturg, nu cred că ne va fi greu să întrevădem în simbolismul „Constructorului Solness“ unele trăsături caracteristice în dramaturgia sa. Criticul lui „Figaro“ a avut dreptate când a zis că astă piesă e lipsită de acțiune, sau ca să nu esagerăm, aproape cu totul lipsită, de aceea cred că mi se va iertă dacă nu voi redă conținutul ei, ci presupunând-o de cetită, să relevz numai alusiunile și simbolicele cuprins în ea.

Constructor se numește Solness, iar nu achitect, pentru că studiile sale nu sânt sistematice, ca să-i poată da acest nume, și dacă s'a ridicat asupra multor și a tuturor arhitecților, a făcut-o prin sine însuș. Acuma când toți îl admiră, când e primul între semenii, lumea îl numește norocos. Dar „norocul“ acesta și l-a cumpărat seump, căci prin aceea că a clădit pentru alții case adevărate și-a pierdut-o pe a sa proprie.

Să ne oprim un moment aici. Ori cine va recunoaște în „constructor“ pe Ibsen, care prin sine însuș s'a ridicat, doborând ca și Solness pe toți din giur, doborând pe bătrânul Brovick, care de și e talentat e nenorocos, s'a năcut prea târziu pentru talentele sale și acuma doară pentru socoteli cubice și alte măsurători contimpurani, nu direct, ci prin aceea că el le-a apucat cu deci de ani înainte, și de aceea acestia trebuie să cadă, căci de și sânt talentați, clădirile lor sânt învechite îndată ce un geniu aduce o direcțiune nouă în artă. Și Solness e geniu, ca și Ibsen, și de n'ar avé nici una din însușirile geniului, singura observare: „Eu nu zidesc case pentru oameni pe cari nu-i cu-

nosc“ îl ridică la această treaptă. E Ibsen însuș care toate casele ce le-a zidit, le-a făcut pentru aceea, pe cari atât de bine îi cunoșcea, pentru Norvegieni; e Ibsen, a cărui geniu strălucește cu atât mai mult, cu cât el stă pe ruinele atâtor talente doborite de el.

Dar ridicându-se ca artist, el pierde ca om. Pentru artistul Ibsen-Solness a fost un noroc că țara sa l-a mănăat la surghiun voluntar, că și-a pierdut patria, dar omul Ibsen suferă. El a prevădut crepătura în urloi, a dorit chiar să erupă focul, dar acuma după ce nenorocirea s'a întemplat, îl doare.

Solness, care a crescut în religiozitatea țăranelui, zidește mai întei biserici cu turnuri înalte. Așă a zidit Ibsen însuș care a crescut în tradiția poeziilor dramatice, acele biserici cu turnuri înalte, cari se numesc Brand și Peer Gynt. Și atunci s'a întemplat minunea. Solness, care nu se poate uită de pe un balcon în jos fără să amețească, el s'a suit pe schele până în vârf și a pus cununa pe cel mai de sus punct al clădirii sale. Aici își pare că regăsece o prețioasă afirmare a aserțiunilor mele, pe care Ibsen însuș nu s'a sfiit să o dea. Ibsen se știe că nu e năcut pentru cercetări adânci metafisice, abstracțiunile acestea îl amețesc și totuș odată s'a întemplat minunea, că el a putut să se înalte atât de sus, până la care punct inspirația creațiunii l-a ridicat odată, pe când a zidit aceste biserici s'a întemplat aceea ce el însuș numește minune. Dar când s'a vădut sus, s'a închinat cătră cel în a cărui cinste și preamărire le zidise — și închinăciunea lui i se părea Hildei ca un sunet de harfă — și a jurat că de acum nu va mai zidi biserici.

E foarte multă alegorie în astă mărturisire. Cine e acela, căruia i-a zidit el bisericile? Poporul seu, el care i-a răpit copilășii, i-a răpit fericirea ca om, prin aceea că l-a depărtat de la sine. Și în propunerea lui Solness, de a nu mai zidi acuma decât „case pentru oameni“ nu e „nemulțumire“ cum o numește dr. Reich, ci e un ideal nou al constructorului căștigat în sferele înalte. „Voi zidi ceea ce e mai de trebuință și pentru ceea ce nu trebuie să se întemple minunea!“

Și iată-l împărțind grădina cea mare și zidind vile. Cât de mult nu exprimă aceasta! El nu mai zidește biserici pentru tot poporul seu, ci vile singuratiche, pentru familii, nu numai „locuințe“, ci adevărate „case“.

Sânt dramele cari au urmat după „Brand“ și „Peer Gynt“ vilele acestea. În fiecare din ele locuiește numai o familie, a cărei fericire vré s'o întemeieze Ibsen.

Și de abia acuma urmează rolul „mulțămirei“. Fiecare poet mare e un Faust în miniatură, care cu cât se crede mai aproape de ajungerea idealului, cu atât e mai departe de el și mai aproape de paharul cu venin. Câte odată constructorul nu-i mulțămît cu opurile sale, de și lumea îl admiră. E pesimismul din „Rața sălbatică“ care-l cuprinde pe Ibsen, când esclamă cuvintele: „Dar oamenii pot trăi fericiți și fără de case, numai în locuințele lor“, cari par un echou a cuvintelor lui Ralling despre „minciuna vieții“. Adeseori vilele cele simple pe cari le-a zidit iarăș nu-l mulțămesc, fiind lipsite de turnulețele, pe cari și tineretul le visează, pe cari și Hilda le dorește.

(Finea va urmă.)

SEXTIL PUȘCARIU

Apel la publicul cetitor.

La încheierea anului curent, cerem spriginul călduros al publicului cetitor, pentru anul viitor.

Avem mare trebuință de acest sprigin, căci în mijlocul indiferentismului ce împresoară la noi ori ce întreprindere literară, fără acesta nu putem merge înainte.

De trei-deci și trei de ani, de când apare „Familia“, totdeauna ne-am dat silința să deșteptăm gustul de cetire și să formăm un public priincios pentru mișcarea literară română.

Scriitori bine cunoseuți, condeie ilustre, dimpreună cu talente tinere, ne-au dat concursul la stăruințele noastre. Cu prețiosul lor ajutor am ridicat din ce în ce mai mult nivelul acestei reviste. Și sperăm că, spriginți de publicul cetitor, în viitor vom pute introduce și alte îmbunătățiri, pe care le dorim de mult, ca astfel familiile române mai culte de dincoaci de Carpați să aibă un organ literar, care să le mulțumească toate pretențiile.

Departate d'a fi putut atinge scopul dorit, în lunga și spinoasa noastră carieră publicistică, ne-am câștigat totuși dulcea și sublima mângâiere, că pe terenul acesta am făcut iubitei noastre națiuni un serviciu pe care încă nimene nu l-a putut; căci căpi s'au încercat, toți au fost siliți să se retragă în fața indiferentismului, toate revistele au încetat, numai „Familia“ mai există.

Bună, rea, așa cum este „Familia“, ea are titlul de mândrie, că cu chiu și vaiu, așa cum a putut, dar a trecut prin toate primejdiile mortale; ori cât de greu, dar s'a susținut și astfel astăzi în publicistica română a ajuns a fi cea mai bătrână revistă literară-beletristică.

Dacă trecutul ei n'a fost atât de strălucit, dacă ea n'a produs rezultate atât de mari, — cauza este mediul social din care a izvorit, care înseamnă nu i-a dat mijloacele prin cari să fi putut realiza ceea ce doriă și a lăsat-o să se lupte decenii cu toate miseriile de existență.

Nici odată n'am aspirat la vr'un rol conducător, nici locul unde apare foaia noastră n'ar fi potrivit pentru asemenea debut, căci nu de aici se poate da direcție literaturii române; ci ne-am mărginit la rolul mai modest, d'a fi canalul pentru răspândirea literaturii naționale, la aceasta margine extremă a elementului românesc.

Să nu creadă nimeni, că aceasta sarcină a fost ușoară. Când am înființat foaia aceasta, aveam puțini scriitori și-un mic număr de cetitori. O mare parte a colaboratorilor noștri de astăzi, din „Familia“ au aflat primele cunoștințe literare; mai multe talente, devenite în urmă serbătorite, aici și-au făcut aparițiunea în arena literară. Iar ceea ce privește publicul cetitor, unele din damele noastre, astăzi mai în vârstă, din foaia noastră au învățat chiar a și ceti românește, căci pe vremile acelea nu erau școale române de fete pentru clasa inteligentă, „Familia“ le-a fost școala pentru

introducere în cunoașterea autorilor noștri și ale produselor lor. Ori cât de modest, n'a fost dar nerodnic trecutul „Familiei“. Omagiu memoriei bărbaților cari pe noi, cei slabi, ne-au ajutat la aceasta muncă elementară. Onoare și recunoștință tuturor, cari în să spriginească și astăzi stăruințele noastre!

Progresul ce am vădit resărind în urma activității noastre culturale și aprobarea celor mai buni fii ai națiunii, ne-au dat curajul să înfruntăm toate greutățile, să resbim prin toate pedecile și să dăm înainte, ținând neclintit sus micul nostru steag dedicat culturii naționale, pe care drept program am scris cuvântul „Familia“.

Aceasta lungă și nentreruptă activitate ne dă dreptul, ca la finea anului, să apelăm la publicul cetitor românesc, cerându-i pentru anul viitor spriginul, un sprigin mai călduros decât ori când, căci trăim în timpuri grele și numai răspândirea și întărirea culturii naționale ne poate asigura viitorul.

În deosebi ne adresăm la damele române, al căror organ de publicitate am fost și ținem să fim. E vremea, credem noi, ca ele să se gândească serios, dacă doresc să mai existe „Familia“. Dacă sunt de părerea că merităm încurajarea, dacă vreau să aibă un țiar beletristic: onoreze-ne cu ocrotirea lor; aboneze-se, îndemne și pe altele, facă o propagandă pentru răspândirea revistei noastre.

Dacă noi am fi siliți să sistăm „Familia“, trei milioane de Români n'ar mai ave nici un organ beletristic-literar, căci — după încercările nereușite de până acuma — nu s'ar mai încumela nimene să jertfească munca unei vieți și avutul său, spre a susține o publicațiune literară pentru publicul nostru cetitor atât de ... nepăsător.

IOSIF VULCAN.

Ilustrațiunile noastre.

Carmen Sylva. Credem a face cetitorilor noștri o plăcută surprindere de Crăciun, publicând în numărul acesta un portret al reginei Elisabeta a României, care sub pseudonimul Carmen Sylva și-a câștigat o a doua coroană. Publicăm portretul acesta din două incidente; întâiu, că tocmai acuma apare în coloanele „Familiei“ una din dramele ilustrei autoare, „Marioara“, jucată de curând pe scena Teatrului Național din București, — și al doile, că chiar zilele trecute, la 17/19 decembrie, Maj. Sa a serbat a 54-a aniversare a sa. Portretul, în contrast cu cele ce publicarăm în timpul din urmă, represintă pe regina în anii primi ai căsătoriei sale.

Vine tata. Serbătorile Crăciunului aduc bucurie în toată casa; toți membrii familiei sunt veseli, dar mai fericiți se simt copiii, căci Crăciunul lor le aduce mai multe daruri. Tatăl s'a dus în oraș, de sigur să cumpere copiilor daruri de Crăciun. Îl și așteaptă toți, sunt tocmai șese, cu cea mai mare nerăbdare. Stau mai tot la fereastră, să-l vadă vinind. În sfârșit unul îl zărește. Fuga toți acolo și strigă: Vine tata, vine!

Cap de studiu. Multe studii s'au scris până acuma despre femei. Dar nu numai scriitorii, ci și pictorii și sculptorii s'au încercat a presintă femeia așa cum este. Zedarnică muncă. Nici unii nici alții n'au izbutit să dea un prototip complet. Inse, în parte, mulți au reușit să dea portrete și busturi frumoase. Un astfel de model e și acela pe care îl publicăm în nr. acesta.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Solri literare și artistice. *Di Iacob Negruzzi* va scoate zilele aceste la București ultimul volum din operele sale complete, care va cuprinde Teatru. — *Poetul A. Vlahuță* va publica în curând tot acolo un volum de versuri traduse după poeta italiană Ada Negri. — *Di Ludovic Daus* a scos la lumină în Botoșani un volum de nuvele intitulat „Spre moarte”. — *Sculptorul Storck* a făcut un frumos bust în marmoră al artistei Aristița Romanescu. — *Ministeriul de culte al României* a scos acum de sub tipar două volume mari: *Anuarul învățământului primar și normal primar*, și *Anuarul învățământului secundar și superior*. — *Cercul artistic din București*, după 7 ani de existență, după mari stăruințe, a ajuns să agonisească capitalul necesar spre a întreține un local propriu, unde se vor organiza expoziții de sculptură și pictură. — *O școală de arhitectură* s'a înființat la București sub direcția dlui arhitect Gr. Cerchez. — *Di Ilie Demetrescu* a pus sub tipar la București un roman original: „Ea și el” care va apărea în curând. — *Dna Ana Conta-Chernbach* a scos de sub tipar la Iași un volum de poezii sub titlul: „Clipe”. — *Di Maximilian Schroff*, publicist, a tradus în limba germană mai multe nuvele de ale scriitorilor români, pe cari le va publica într'un volum în Germania.

Adieri. Așa se numește un elegant volum de poezii ale tinerului nostru colaborator dl Traian Mihaiu, care s-a publicat inspirațiile în foaia noastră sub numele de botex „Traian”. Întocmai ca acelea, astfel și aceste, sunt niște versuri scurte, cari exprimă niște impresiuni momentane, fără a zăbovi mult la zugrăvirea lor. De aceea aproape toate piesele din aceasta culegere au numai 3—4 strofe, abia 1—2 sunt mai lungi. Cântăreț al inimei, autorul își cântă durerile și bucuriile sale, fără să vadă alte orizonturi și fără să iasă din cercul acestor impresiuni. Volumul tipărit foarte frumos în tipografia Minerva din Orăștie, are în frunte portretul autorului, costă 1 coroană. Drept probă publicăm următoarea poezie:

Fii pe pace!

Să-ți cuprind în lupte grele
Idealul n-ai putut:
Fii pe pace, că 'n momentul
Când l-alungi l-ai și perdut.

Numai până griji te-apasă,
Pân' sperezi ești fericit;
Ori noroc, ori zile grele —
Vis e totul în sfârșit.

Biblioteca Noastră, sub direcția dlui E. Hodoș, în Caransebeș, publică în nr. 5. Fabule alese, de Gr. M. Alexandrescu. Volumul e precedat de biografia fabulistului, scrisă de dl E. Hodoș. Pe pagina primă se află portretul, iar după biografie, bustul fabulistului. Prețul 14 cr. sau 35 de bani.

Statistica română. De curând a apărut în București și se află de vânzare la librăriile principale „Statistica Română. Recueil de statistique roumaine” de Gh. D. Stoicovici și F. Robin. Acest volum 8° de 231 tabele, alcătuiește o adevărată descriere statistică a țării. Materia, clasată în 16 categorii, înfățișează pe câte 10 sau 24 de ani, după cum e mai important obiectul, condițiunile climaterice, populațiunea, mișcarea popula-

țiunii, învățământul, clerul și bisericile, Banca Națională, Casa de economie, Creditul agricol, Creditele fonciare, Societățile de asigurare, justiția, armata, finanțele Statului, județele, comunelor, monedele, agricultura, pădurile etc. Nici o ramură de activitate națională nu e uitată. Datele sânt, firește, luate din sorginte oficiale și pentru prima dată le găsim adunate în un singur volum. Pentru-că nu se putea da decât indicațiunile esențiale, fie-care tablou e însoțit de o arătare esactă a sorgintelor, pentru cei cari vor să aibă o cunoștință mai complectă. O tablă de materie foarte amănunțită termină această lucrare care va aduce cele mai bune servicii. Pretul 5 lei.

Cum se spriginește în Bucovina literatura. *Deșteptarea*, o foaie națională, scrisă pentru popor în o limbă ușoară și potrivită, spune că din lipsa de sprigină e în primejdie ca să nu mai apară de la anul nou. — *Istoria lumii*, o carte scrisă pentru popor, nu e spriginită de loc în Bucovina; nu s'au vândut decât numai două exemplare.

Un vis. Narațiune din viața unui preot, de Gavril Hango, preot ortodox român și redactor, a apărut la Sibiu. Prețul 20 cr.

Piese musicale noue. *Di Oscar Spirescu* a dat la lumină în București o romanță pentru voce și piano, intitulată: „Lacrimi”. — *Dra Elise Vaileanu* a publicat tot acolo un vals intitulat „Au pied de la Montagne”.

Reprezentare teatrală la Teiuș. Inteligența română din Teiuș și giur va aranja în 8 ianuarie, a treia zi de Crăciun, o producțiune teatrală. Inteu se va declamă câte o poezie de Coșbuc și Speranță; apoi se va juca „Cinel-Cinel” comedie într'un act de Alexandri. Președintele comitetului aranjator e dl Stefan Crișan.

C E N O U ?

Hymen. *Di Vasile Maniu*, profesor în București, fiul dlui Vasile Maniu, membru al Academiei Române, s'a fidiat la București cu dsoara Eugenia Arghiro-pol. Trimitem felicitările noastre!

Soiri personale. *Di Ionel Grădișteanu* a început vineri un curs de etnografie la școala de științe de stat din București și îl va continua în fiecare vineri. — *Br. Xenofon Mustățu*, unul dintre fruntașii Românilor din Bucovina, a fost numit consilier în ministerul cultelor din Viena. — *Di dr. V. Branșec*, directorul ziarului „Patria” din Cernăuți, a ținut acolo joia trecută o conferință publică, vorbind despre literatura națională; asemeni conferințe se vor ține mai multe. — *Di Tit Vesp. Gheaja* a intrunit majoritatea voturilor la alegerea de protopresbiter al Hațegului. — *Di Arseniu Vlaicu*, director al școalei comerciale din Brașov, va ține acolo duminică o prelegere publică în sala cea mare a gimnasiului românesc, vorbind despre „Chemia în viața omenească”.

Adunarea alegătorilor români la Arad. Fruntașii români din părțile Aradului, dimpreună cu mai mulți din alte părți, au convocat la Arad pe 23 decembrie n. o adunare a alegătorilor români, spre a discuta chestiunile politice cari agită acuma românimea. S'au și adunat un numer frumos, înse primarul orașului a oprit adunarea. Atunci cu toții, formând un impozant convoiu, s'au dus la Pr. SSA episcopul Ioan Meșianu,

căruia părintele dr. Vasile Lucaciu i-a adresat o magistrală cuvântare, arătând scopul adunării și oprirea, totodată rugându-l să fie interpretul sentimentelor poporului român la tron. Pr. Ssa a răspuns emoționat, că cunoaște dorința și intențiunea celor întruniți în număr așa de mare și însemnat; de și nu s'a dat ocaziune a le discuta, acele se pot ajunge și pe alte căi legale, cu ajutorul lui Dumnezeu. De la episcop, mulțimea s'a dus în catedrală, unde s'a servit doxologia cea mare. „Când dl protopop Gurban a predicat, scrie „Tribuna Poporului“, iar în ușa altarului între preoții C. Popovici și Aug. Beleş, stătea dl dr. V. Lucaciu, momentele erau înălțătoare“. Înainte d'a pleca acasă, cei adunați au scris un proiect de rezoluțiuni și s'a trimis Maj. Sale o depeșă omagială, cerându-i scut și apărare, Depeșa e semnată de dnii Mihai Veliciu, dr. V. Lucaciu, dr. Ioan Suciu, Vasile Mangra, dr. Silviu Moldovan, Petru Truția, Ioan Lințiu, Const. Gurban, dr. St. C. Pop, Aurel P. Barcian.

Serbarea Samuil Vulcan la Beinș. Tinerimea studioasă de la gimnaziul din Beinș a serbat și anul acesta, la 25 decembrie, aniversara morții episcopului de fericită aducere-aminte, Samuil Vulcan, fondatorul celui gimnaziu. După serviciul divin, s'a ținut o ședință publică în care s'a adus omagii umbrei repausatului, s'au declamat și s'au cântat, făcând toate o impresiune bună asupra publicului.

A murit: *Ludovic Simon* de Casva, mare proprietar în Sângeorgiul de Câmpie, la 27 decembrie, în etate de 65 ani.

Călinđarul săptămânei.

Dum. înaintea Nașc Dnii Ev. de la Matei, c 2. gl. 4 a. luv. 7.			
Ziua sept.	Călinđarul vechiu	Călinđ. nou	Sorele
Duminecă	21 Mart. Iuliana	2 Abel	7 58 3 40
Luni	22 Mart. Anastasia	3 Daniil	7 58 3 42
Marți	23 SS. 10 Mart. din Crit.	4 Isabela	7 58 3 43
Mercuri	24 Mart. Eugenia	5 Simeon	7 58 3 44
Joi	25 (?) Nasc. Dni	6 † Botez. Dni	7 57 3 45
Vineri	26 (?) Sob. Preac.	7 Raimond	7 57 3 47
Sămbătă	27 † Ap. și Arch. Stef.	8 Erhard	7 56 3 49

Abonament pe 1898.

Deschidem abonament nou la **Familia** pe anul viitor, cu condițiunile însemnate în fruntea foii și a- nume: pe un an cu 8 fl., pe 1/2 de an cu 4 fl., pe 3 luni cu 2 fl., pentru România pe an cu 20 lei.

Foia noastră va eși și în anul viitor **regulat**, în **fiecare duminică**, pe 12 pagine tipărite des.

Va cuprinde nuvele, schițe, piese teatrale, suveniruri de călătorie, poezii, articoli de știință și de petrecere, informațiuni din lumea literară-artistică română și despre mișcările vicții sociale de la noi.

Vom stăruii să putem da cât de multe portrete și ilustrațiuni reușite, atărând numărul și înmulțirea lor de la spriginul ce vom obține.

Ne rugăm cu insistență ca **abonamentele să se facă plătindu-se regulat înainte**, căci neplătite astfel, ni se incurcă socotelile și ni se fac greutăți. Cu asemenea creditări am perdui mii de florini; de aceea începând din anul viitor, numai aceluia le vom trimite foaia, cari ne-au răspuns abonamentul. Este mai ușor ca cineva să plătească câte 8—4—2 fl., decât să anticipăm noi pentru atâția sute de florini în tipografie, unde avem termine fixe de plătire.

Iar aceia cari nici pe anul curent n'au răspuns încă costul de abonament, poștească a-și face datoria până la sfârșitul anului, căci atunci se va sistă expedierea pentru toți.

Numere de probă trimitem cu plăcere, dar apoi nu expediăm foaia decât numai aceluia cari ni-o cer.

Premii pentru abonați.

Abonații „Familiei“ cari vor răspunde abonamentul pe un an, vor primi **aproape în cinste**, pe un preț bagatel de 1 fl. 10 cr., următoarele tablouri și cărți:

Inaugurarea mănăstirii Curtea-de-Argeș.

Portretul reginei României, în costum național.

Istoria lui Mihai Viteazul, de N. Bălcescu.

Lira mea, poezii de Iosif Vulcan.

De la sate, povești de acelaș.

Cichindeal, discurs de recepțiune la Academia Română, de Iosif Vulcan.

Stefan vodă cel tiner, tragedie istorică în 5 acte, premiată de direcțiunea Teatrului Național din București, de Iosif Vulcan.

Iar cei ce se vor abona pe 1/2 de an, vor primi, asemenea pentru 1 fl. 10 cr., următoarele:

Inaugurarea mănăstirii Curtea-de-Argeș;

Lira mea;

De la sate și

Stefan vodă cel tiner.

De ambele premii înse vor beneficia numai aceia, cari vor trimite abonamentul **până la 1 februarie st. n. 1898**, adaugând și costul de câte 1 fl. 10 cr.

Altera nu se vor trimite, nici nu vor avea drept să le reclame, plătindu-le mai târziu.

Cei ce colectează 5 abonați noi pe anul întreg, primesc un exemplar din foaie gratuit, dimpreună cu toate premiile acordate abonaților pe acelaș timp; după 5 abonați noi pe 1/2 de an, primesc gratuit foaia și premiile potrivite; iar după 5 abonați de 1/2 de an, primesc gratuit foaia pe acelaș timp.

Oradea-mare 19/31 decembrie 1897.

Redacția și administrația „FAMILIEI“.

Proprietar, redactor răspunzător și editor:

IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 296 .)

Păziți-ve sănătatea!

Tuturor celor-ce sufer de **boale de piept**, de **boală de apă**, de **mistuire neregulată**, **dureri de stomac**, de **reumatism**, **guturai**, **durere de ochi**, și alte boale lăuntrice, apoi pentru **boalele de copii**, se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

pregătite strict după îndrumările celebrului S. Kneipp și întrebuințate cu cel mai mare succes de mii de bolnavi.

Se pot căpeta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui *Dr. Julius Schopper* în Oravița (Krassó-Szörény m.).

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita farmacie!